

Nr 409

Av herr **Thapper m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Bidrag till byggnadsarbeten vid vissa lantbruksundervisningsanstalter.*

I jämförelse med den omsorg, som ägnats den allmänna skolundervisningen, har yrkesutbildningen i vårt land länge varit försummad. Numera erkännes allmänt att en god yrkesutbildning är ett nödvändigt villkor för vårt näringslivs utveckling och förkovran. Kraven på yrkesutbildning ökar snart sagt från månad till månad, och tid, krafter och pengar måste ägnas åt att snabbt förbättra denna utbildning. Detta måste gälla i fråga om alla yrkesområden, ty utan en god utbildning kan ingen bli en skicklig yrkesutövare.

Yrkesutbildningen för industri, hantverk, handel, kontor och vårdnadsyrken har under de senaste åren befunnit sig i snabb tillväxt, till icke oväsentlig del beroende på generösare bidragsgivning från statens sida än tidigare. Icke minst betydelsefullt har varit beslutet vid 1955 års riksdag att bevilja byggnadsbidrag till kommunala yrkesskolor. Yrkesutbildningen inom ett så viktigt område som jordbruket, landets modernäring, har däremot under de senare åren snarare kommit i ett sämre ekonomiskt läge än förut. Statsbidrag till byggnadsarbeten vid lantbruksundervisningsanstalterna har visserligen sedan länge utgått — med tre fjärdedelar av de godkända byggnadskostnaderna — men medelstillelningen har för varje budgetår hållits inom en så snäv ram, att en mycket stor eftersläpning i bidragstillelningen uppstått.

Under budgetåret 1956/57 och 1957/58 anslogs årligen 2,5 milj. kronor för bidrag till byggnadsarbeten, men för budgetåret 1958/59 minskades denna anslagspost med en miljon kronor till 1,5 milj. kronor. För det kommande budgetåret äskas i årets statsverksproposition under nionde huvudtiteln ett anslag av endast en miljon kronor för det nämnda ändamålet, alltså en minskning med en halv miljon kronor, jämfört med nu löpande budgetår. Under innevarande årtionde har flera nya lantbruksundervisningsanstalter, framför allt lantbrukshållsskolor, tillkommit. Vidare behöver byggnadsbeståndet vid många äldre skolor antingen helt förnyas eller också renoveras för att möjliggöra en tidsenlig och effektiv undervisning. Då dessutom byggnadskostnaderna undan för undan stigit, medan statsbidragstillelningen stått stilla eller på sistone minskat, torde det utan vidare stå klart, att läget blivit ytterst prekärt.

Hos lantbruksstyrelsen låg vid tiden för avgivande av anslagsäskanden till 1959 års riksdag ansökningar om statsbidrag till ännu icke påbörjade byggnadsarbeten från 30 lantbruksundervisningsanstalter, representerande en sammanlagd byggnadskostnad av i runt tal 20 milj. kronor. Enligt gällande bidragsregler skulle dessa byggnadsarbeten kräva cirka 15 milj. kronor i statsbidrag. Den sammanlagda byggnadskostnaden på 20 milj. kronor för närvarande är visserligen 6 milj. kronor lägre än motsvarande siffra för hösten 1958, men i stället har kostnaden för färdigställda eller påbörjade byggnadsarbeten stigit med samma belopp eller 6 milj. kronor sedan nämnda tidpunkt. Vid 26 skolor har statsbidragsberättigade byggnadsarbeten färdigställts eller påbörjats, men statsbidragsfrågan har i dessa fall ännu inte prövats, utan skolornas huvudmän har förskotterat hela kostnaden. I de flesta fall är landsting huvudmän för dessa skolor, och landstingen har ju ekonomiska resurser att förskottera kostnaderna, men åsamkas samtidigt genom statsbidragets försening betydande ränteförluster. I sådana fall däremot, då förening eller stiftelse är huvudman för skolan, torde dylika ekonomiska resurser saknas. För skolor i olika delar av landet har dessutom gjorts upp planer för byggnadsarbeten, vilka planer ännu inte föranlett några ansökningar om statsbidrag. Vederbörande huvudmän finner det med hänsyn till anhopningen av redan inlämnade ansökningar meningslöst att själva lämna in ansökningar. Av bifogade bilaga framgår att förhållandena ytterligare försämrats. Sålunda har skolornas respektive huvudmän fram till i januari månad 1959 förskotterat en sammanlagd byggnadskostnad av i runt tal $(3,01 + 13,42 + 6,06 =)$ 22,49 milj. kronor, representerande statsbidrag av ungefär 16,86 milj. kronor.

Det må vidare framhållas, att från två skolor inkommit ansökningar om statsbidrag till uppförande av gymnastik- och samlingsal och att från ytterligare några skolors sida förfrågan under hand gjorts till lantbruksstyrelsen om möjligheten att erhålla bidrag och byggnadstillstånd för uppförande av sådana lokaler. På grund av det stora nybyggnadsbehovet av såväl undervisningslokaler som elevbostäder har varken statsbidrag eller byggnadstillstånd på senare år beviljats för byggande av gymnastik- och samlingslokaler, trots att behovet även av sådana lokaler är stort och väl motiverat ur skilda synpunkter.

Vid början av innevarande budgetår fanns på anslaget ett disponibelt belopp av cirka 1 740 000 kronor. Samtidigt förelåg emellertid ansökningar från några skolor om ytterligare statsbidrag utöver de redan förut nämnda med i runt tal 2 360 000 kronor till byggnadsarbeten, som redan utförts men där byggnadskostnaderna blivit högre än de ursprungligen beräknade. Läget har sålunda avsevärt försämrats under det gångna året. För att täcka statsbidragskostnaderna för redan utförda eller påbörjade byggnadsarbeten vid skolorna skulle med en årlig medelsanvisning av den storlek, som tillämpats under nu löpande budgetår, erfordras icke mindre än tio år. Om

anslaget för nästa budgetår sänkes till endast en miljon kronor, så som föreslås i årets statsverksproposition, kommer den erforderliga tiden att ytterligare avsevärt förlängas.

Då behovet av en kvantitativt utökad och kvalitativt förbättrad yrkesutbildning på alla områden numera allmänt erkännes, är det ägnat att förvåna att Kungl. Maj:t ansett sig böra föreslå en minskad medelstilldelning för statsbidrag till byggnadsarbeten vid jordbrukets yrkesutbildningsanstalter. Därigenom försvåras inte bara en ofrånkomlig upprustning av deras byggnadsbestånd utan också en i hög grad önskvärd utbyggnad av yrkesutbildningen på detta område. För förenings- och stiftelseägda skolor torde genom den njugga medelstilldelningen från statens sida en upprustning över huvud taget inte ha kunnat genomföras. För landstingens del betyder den en ökad ekonomisk börda, som blir desto kännbarare som landstingen på senare tid iklätt sig stora ekonomiska förpliktelser för utbyggnaden av yrkesundervisningen på andra områden.

Lantbruksstyrelsen har i sina förslag till anslagsäskanden för det kommande budgetåret framhållit, att det är i hög grad angeläget, att den alltmåra ökade eftersläpningen i fråga om beviljande av statsbidrag till redan utförda byggnadsarbeten vid jordbrukets skolor kan inhämtas inom någorlunda rimlig tid och likaså att anslaget blir så stort, att det kan möjliggöra en successiv upprustning av skolorna såväl med undervisningslokaler som med gymnastik- och samlingsalar. För att dessa syften skall kunna uppnås har lantbruksstyrelsen föreslagit, att anslaget till byggnadsarbeten skall upptas med ett belopp av 6,5 milj. kronor för det kommande budgetåret.

Vi förstår mer än väl att staten i nuvarande synnerligen hårt ansträngda budgetära läge måste vara återhållsam med sina utgifter, men investeringar i utbildningsväsendet är i verklig mening produktiva investeringar. En god yrkesutbildning är i själva verket en av förutsättningarna för ökad produktion och därmed höjd materiell standard för vårt folk. Trots statens besträngda ekonomiska läge föreslås också under ecklesiastikdepartementets huvudtitel icke obetydliga anslagshöjningar för olika undervisnings- och utbildningsändamål. I fråga om anslaget till bidrag till byggnadsarbeten för det allmänna skolväsendet och yrkesskolväsendet har Kungl. Maj:t i avvaktan på särskild proposition ännu inte tagit definitiv ställning, men i statsverkspropositionen räknas preliminärt med en höjning av nära 8 milj. kronor för detta ändamål. Enligt uppgifter som inhämtats från överstyrelsen för yrkesutbildning beräknas också att det för budgetåret 1958/59 anvisade förslagsanslaget på 12 milj. kronor till Byggnadsarbeten m. m. vid yrkesskolor kommer att betydligt överskridas. Mot denna bakgrund ter sig sänkningen av motsvarande anslag till jordbrukets yrkesutbildningsanstalter ännu mera förvånande. Lantbruksstyrelsens begäran om en anslagshöjning till 6,5 milj. kronor är i och för sig starkt motiverad, men med hänsyn

till det ansträngda statsfinansiella läget anser vi oss kunna begära endast 4,5 milj. kronor i anslag till bidrag för byggnadsarbeten vid lantbruksundervisningsanstalterna.

Med hänvisning till vad som ovan anförts får vi hemställa,

att riksdagen måtte till Bidrag till byggnadsarbeten vid vissa lantbruksundervisningsanstalter för budgetåret 1959/60 under jordbruksdepartementets huvudtitel anvisa ett reservationsanslag av 4 500 000 kronor.

Stockholm den 27 januari 1959

Fridolf Thapper

Per Svensson
i Stenkyrka

Sam. B. Norup

John Johansson
i Gränö

O. Malmberg

Byggnadsanslaget för lantbruksundervisningsanstalter

	Färdigställda byggnadsarbeten, vilka dragit ytterligare kostnader	Av huvudman förskottrade kostnader för byggnadsarbeten vid skolan	
		Redan uppförda byggnader	Under uppförande varande byggnader
	Ytterligare byggnadskostnad, kronor	Byggnadskostnad	
		kronor	kronor
I. Lantbruksskolor:			
1) <i>Bollerup</i> , Kristianstads län ombyggnad av maskinhall		152 900	
II. Lantmannaskolor:			
1) <i>Finsta</i> , Stockholms län	462 000	304 800	
2) <i>Jälla</i> , Uppsala län		135 600	625 000
3) <i>Stenkvista</i> , Södermanlands län		2 227 000	
4) <i>Vreta kloster</i> , Östergötlands län	633 600	296 000	
5) <i>St. Segerstad</i> , Jönköpings län		130 000	
6) <i>Ingelstad</i> , Kronobergs län		36 200	
7) <i>Ryssby</i> , „		635 200	
8) <i>Gamleby</i> , Kalmar län		2 168 000	
9) <i>Bräkne-Hoby</i> , Blekinge län		134 400	
10) <i>Hammenhög</i> , Kristianstads län		115 500	
11) <i>Vilan</i> , Malmöhus län	83 200		
12) <i>Svalöv</i> , „		5 900	
13) <i>Plönninge</i> , Hallands län (både lantm. och lant- hush. skola)	1 600 000		
14) <i>Dingle</i> , Göteborgs o. Bohus län	13 400		
15) <i>Nuntorp</i> , Älvsborgs län		18 600	
16) <i>Sätilla</i> , „		960 000	
17) <i>Skara</i> , Skaraborgs län		354 000	
18) <i>Klagstorp</i> , „		195 700	
19) <i>Lillerud</i> , Värmlands län		702 000	
20) <i>Rättvik</i> , Kopparbergs län (både lantm. och lant- hush. skola)		2 797 000	
21) <i>Nytorp</i> , Gävleborgs län		156 000	
22) <i>Nordvik</i> , Västernorrlands län		163 000	
23) <i>Hussborg</i> , „	55 000	243 000	887 000
24) <i>Umeå</i> , Västerbottens län		104 000	
25) <i>Skellefteå</i> , „			162 700

	Färdigställda byggnadsarbe- ten, vilka dragit ytterligare kostnader	Av huvudman förskottrade kostnader för byggnadsarbe- ten vid skolan	
		Redan uppförda byggnader	Under uppförande varande byggnader
	Ytterligare byggnadskost- nad, kronor	Byggnadskostnad kronor	kronor
III. Lanthushållsskolor:			
1) <i>Benninge</i> , Södermanlands län		304 000	
2) <i>Hammenhög</i> , Kristianstads län	51 000		
3) <i>Tollarp</i> , „			1 588 000
4) <i>Åkersberg</i> , Malmöhus län	113 900		
5) <i>Plönninge</i> , Hallands län (se lantmannaskolan)			
6) <i>Dingle</i> , Göteborgs o. Bohus län	5 000		
7) <i>Bjertorp</i> , Skaraborgs län		912 000	
8) <i>Kyrkerud</i> , Värmlands län			1 030 000
9) <i>Rättvik</i> , Kopparbergs län (se lantmannaskolan)			
10) <i>Helsingegården</i> , Gävleborgs län			190 000
11) <i>Hussborg</i> , Västernorrlands län		126 000	
12) <i>Tvillingsta</i> , „			225 000
13) <i>Levar</i> , Västerbottens län			1 310 000
IV. Jordbrukets yrkesskolor:			
1) <i>Sorselegården</i> , Västerbottens län			50 000
V. Fruktdodlingsskola:			
1) <i>Urshult</i>		48 800	
	Summa kronor	3 017 100	13 425 600
			6 067 700

Under våren 1959 kommer ny lanthushållsskola att av Västmanlands läns landsting uppföras i Sala i stället för den för närvarande till Tärna förlagda, och nybyggnader för lanthushållsskolan i Tenhult kommer att påbörjas likaledes under våren 1959. Byggnadskostnaderna har beräknats till (1 900 000 + 1 027 000 =) 2 927 000 kronor.